MAAILMANKUVIEN MUUTOS: globaalit muuttoliikkeet ja uskonto

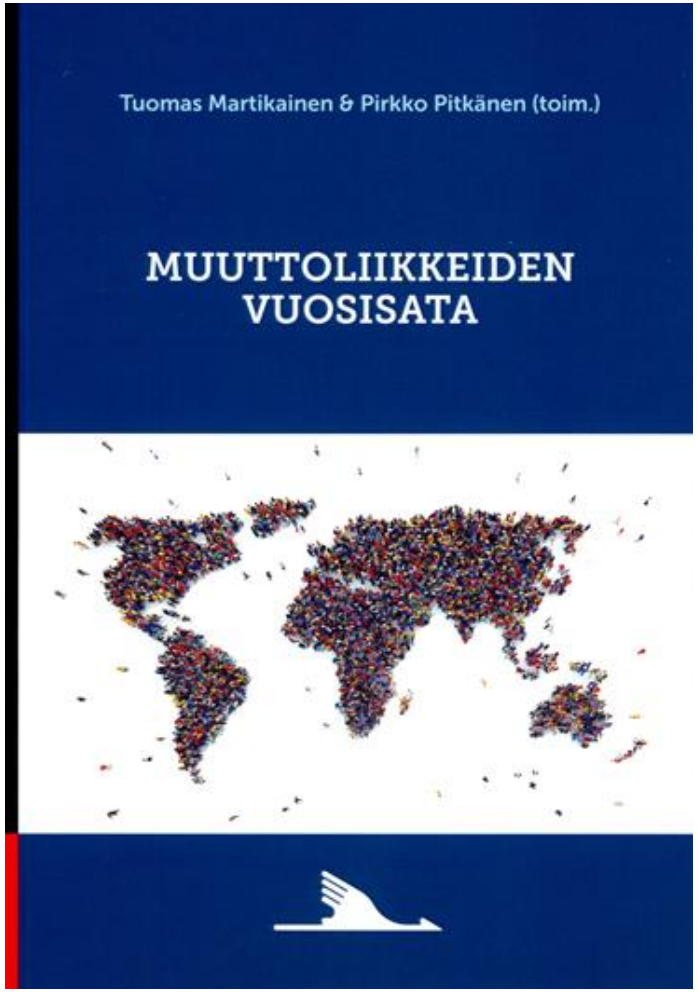
Tuomas Martikainen

Eduskunta, tulevaisuusvaliokunta, 13.11.2024

TURUN YLIOPISTO

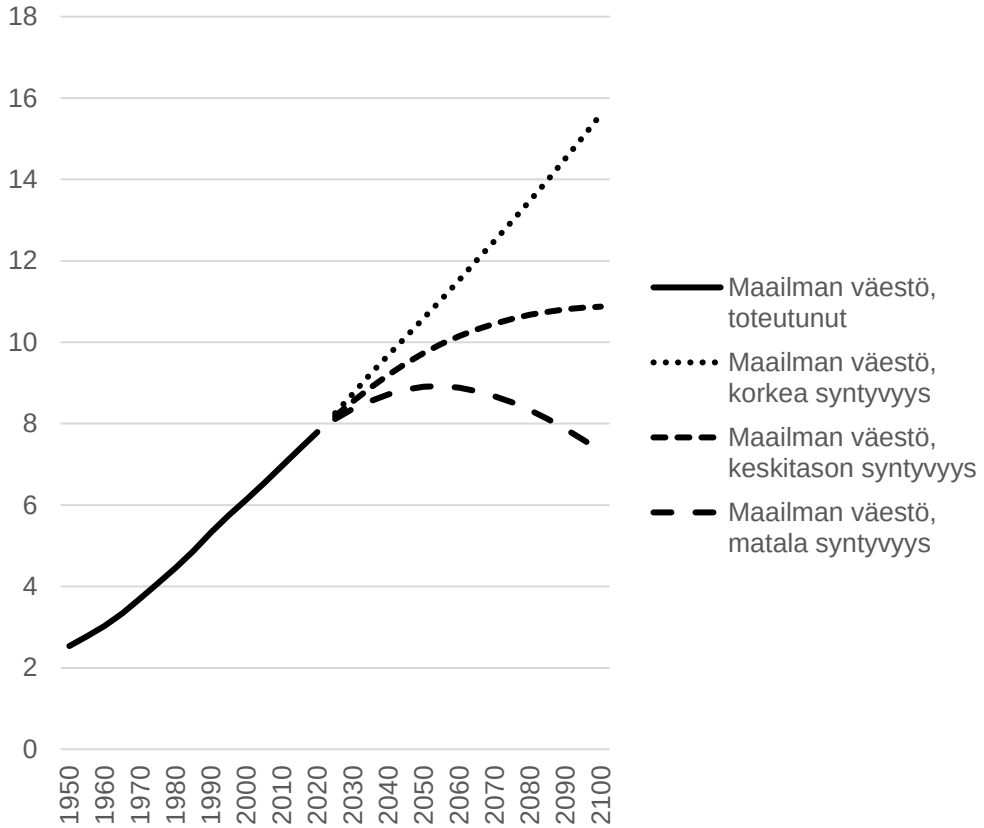
Sisältö

- Globaali väestöllinen muutos
- Kansainväliset muuttoliikkeet
- Globaali uskonnollinen muutos
- Maahanmuutto ja uskonto: Pohjoismaat
- Pohjoismaat vuonna 2050?
- Lopuksi
- Lähteet

TURUN YLIOPISTO

Globaali väestöllinen muutos

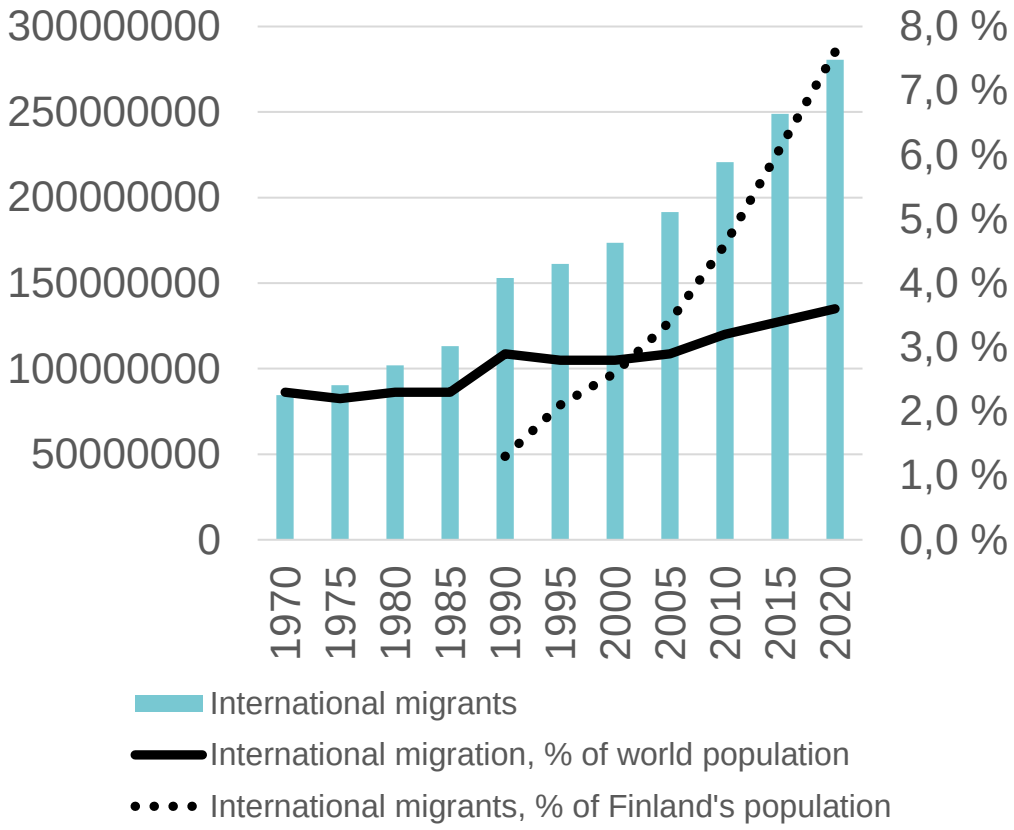
- Maailman väestö kasvaa edelleen, mutta syntyvyys laskee odotettua nopeammin.
- Arvioita globaalista väestönkasvusta on laskettu alaspäin.
- Saharan eteläpuolisen Afrikan väestönkasvu jatkuu.
- Merkittävin yksittäinen väestönkasvuun vaikuttava seikka on naisten kouluttautuminen. Se myöhäistää lasten hankintaa ja laskee lapsilukua.

YK:n eri väestönkasvuprojektioita. Lähde: Martikainen 2020.

TURUN YLIOPISTO

Kansainväliset muuttoliikkeet

- Kansainväliset muuttoliikkeet ovat kasvaneet vain hieman yli suhteessa maailman väkilukuun:
  - v. 1970: 3 % > v. 2022: 3,6 %
- Valtaosa muuttajista päätyy metropolialueille
- Merkittävin muutos on, että ne kohdistuvat myös Eurooppaan
- Ilmastonmuutokset vaikutus avoin:
  - kuinka mittavia muutoksia elinolosuhteisiin?
  - suurin osa jää lähelle
  - poliittinen vakaus ja mahdolliset rajoitukset vaikuttavat paljon

TURUN YLIOPISTO

Globaali uskonnollinen muutos

	1910	2010	2050
Kristityt	34,8	32,8	35,8
Muslimit	12,6	22,5	27,5
Hindut	12,7	13,8	13,6
Uskonnottomat	0,2	11,8	8,7
Buddhalaiset	7,9	7,2	6
Kiinan kansanuskonnot	22,2	6,3	4,1
Muut	9,6	5,6	4,3

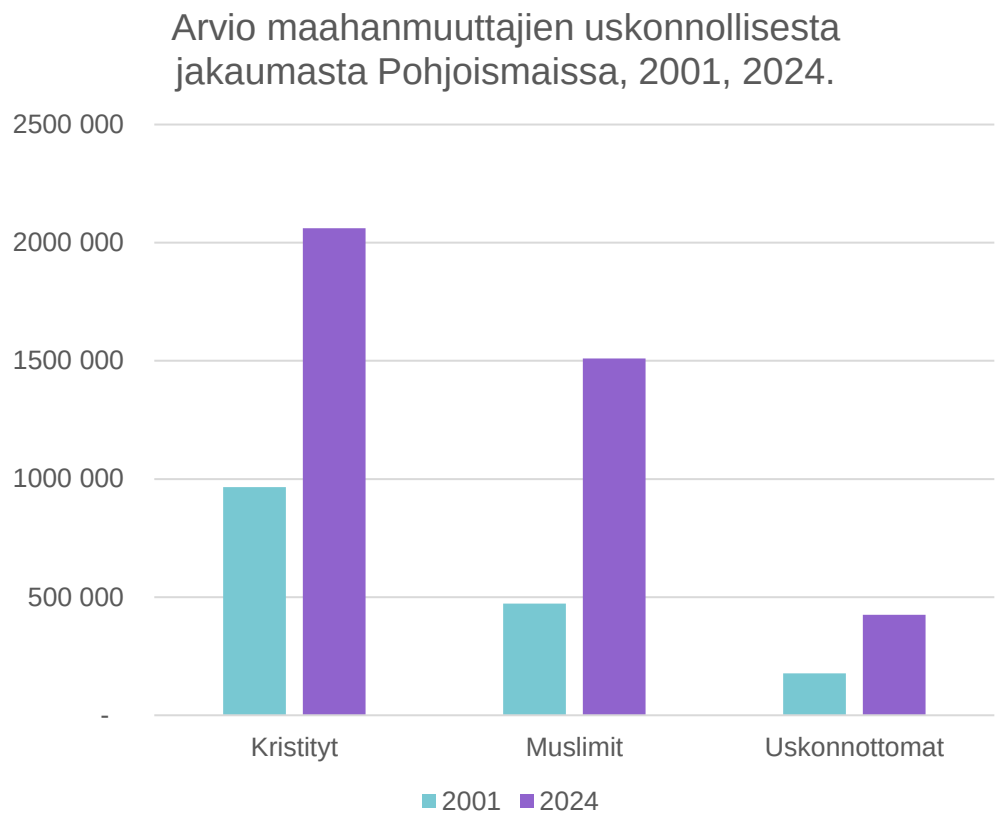
Arvio eri uskontojen kannattajista 1910, 2010 ja 2050.
Lähde: Johson & Grim (2013), 10, 112.

- Suurin osa maailman ihmisistä pysyy syntymäuskonnossaan, joten muutosta voivat tuoda
  - kannattajakunnan suhteellisen koon muutokset (syntyvyys, kuolleisuus ja muuttoliike)
  - uskonnon sisällöllinen muutos (maallistuminen, herätysliikkeet, ym.)
- Tulevaisuuden uskonnollisten muutosten arvioiminen on epävarmaa, nyt merkittäviä ovat:
  - maallistuminen
  - uskonnon politisoituminen
  - uskonnollinen monimuotoistuminen

TURUN YLIOPISTO

Maahanmuutto ja uskonto: Pohjoismaat

- 2000-luvulla Pohjoismaihin on tullut lähes 2,8 miljoonaa uutta maahanmuuttajaa. Yhteensä maahanmuuttajia on n. 4,6 miljoonaa.
- Kasvun taustalla: työvoiman tarve ja kriisit (mm. Syyria ja Ukraina)
- Arvio maahanmuuttajien uskontojakaumasta
  - 45 % kristittyjä
  - 33 % muslimeita
  - 9 % uskonnottomia
  - 13 % muita
- Maahanmuuttajien uskonnollisen muutoksen suunta kohti valtaväestön tilannetta

Lähde: Tuomas Martikainen & Teemu Pauha (tulossa, 2025)

TURUN YLIOPISTO

Uskontotilanne Pohjoismaissa 2050?

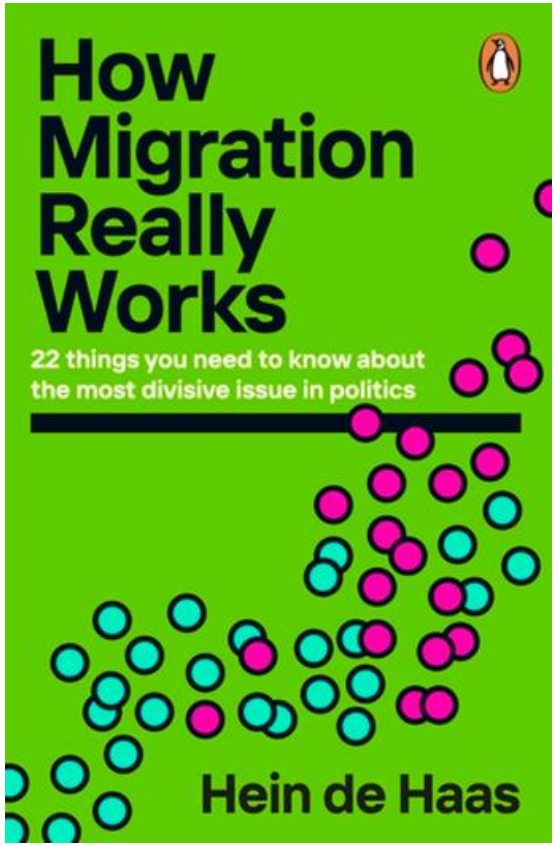
- Luterilaiset kirkot ovat supistuneet merkittävästi, mutta yhä suurimpia uskontoja
- Kaikista maista löytyy suurehkoja (3-10%) mutta etnis-kansallis-uskonnollisesti hajanaisia vähemmistöjä: muslimit, katoliset ja ortodoksit
- Lisäksi on lukuisia pienempi uskontoja
- Tilanne haastaa pohtimaan uudelleen elämän ja yhteiskunnan keskeisiä arvoja, kansallista identiteettiä ja yhteistä tarinaa, sekä sietämään monenmoista erilaisuutta (Saukkonen 2023)

- Uhkat
  - kansainväliset kriisit tulevat nopeasti myös Pohjoismaihin
  - uskontoja käytetään ulkovaltojen intressien ajamiseen, vrt. Venäjä, Turkki
  - yhteinen arvopohja heikkenee
  - maahanmuuttajia käytetään syntipukkeina, polarisoituminen
- Mahdollisuudet
  - parempi kyky ymmärtää maailman kehityskulkuja
  - suurempi sitoutuminen ehkäistä ja parantaa kaikkia koskettavia ongelmia
  - onnistuessaan synnyttää uutta elinvoimaa yhteiskuntiin

TURUN YLIOPISTO

Lopuksi

- Suomen ja Pohjoismaiden uskonnollinen tilanne on merkittävien muutosten keskellä
- Kansainvälinen muuttoliike lisää erityisesti uskontojen ja katsomusten kirjoa
- Maahanmuuttajien uskonnot muuttuvat, muutoksen suunta kohti valtaväestön tilannetta
- Muuttoliikkeet on yhtäältä pysyvä, elinvoimaa ja uusia haasteita tuova osa yhteiskuntia että toisaalta yllätyksellisiä, vaikeasti hallittavia kokonaisuuksia
- Tilanteeseen sopeutuminen vie aikaa ja vaatii runsaasti keskustelua ja panostuksia sekä onnistumisia että epäonnistumisia

TURUN YLIOPISTO

Lähteet

- de Haas, Hein (2020) *How Migration Really Works?* Penguin.
- de Haas, Hein, Stephen Castles & Mark Miller (2020) *The Age of Migration*. 6th edition. Macmillan.
- Johnson, Todd M. & Brian J. Grim. (2013) *The World's Religions in Figures: An Interduction to International Religious Demography*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Martikainen, Tuomas (2024) The Religious Migrant. Martina Cvajner, Peter Kivisto & Giuseppe Sciortino (eds.), *Research Handbook on the Sociology of Migration*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Martikainen, Tuomas & Pirkko Pitkänen (2020) *Muuttoliikkeiden vuosisata*. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.
- Martikainen, Tuomas & Teemu Pauha (tulossa, 2025). Christian Immigration to the Nordic Countries: The estimated volume of Catholic, Orthodox and Protestant migration from 2001 to 2024. Magdalena Nordin, Anders Aschim, Mika Vähäkangas & Emil Hilton Saggau (eds.) *The Many Altars of the North - Christian Migration in Scandinavia*. Leiden: Brill.
- Saukkonen, Pasi (2023) *Sallitaan, kielletään, siedetään: yhteiset pelisäännöt moninaiseen yhteiskuntaan*. Helsinki: Magma.

TURUN YLIOPISTO

Tuomas Martikainen

Uskontotieteen professori, Turun yliopisto, 2024-
Rehtori, Svenska social- och kommunalhögskolan, Helsingin yliopisto 2022-24
Johtaja, Siirtolaisuusinstituutti, 2015-2020

Tutkimusalat

Kansainväliset muuttoliikkeet
Maahanmuuttajien kotoutuminen ja uskonnot
Uskonnot Suomessa

Yhteystiedot

tuomas.martikainen@utu.fi
+358 40 592 4202
https://www.utu.fi/fi/ihmiset/tuomas-martikainen

TURUN YLIOPISTO